
*Извештај о майирању и индентификацији
пошребa осетљивих грушћвених група
(Роми и неформални сакућљачи ошћага) за
услугама социјалне зашћиће у ошћини
Бач*

Новембар, 2024. године

Израда овог извешћаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извешћаја је искључива одговорност Ошћине Бач и ни на који начин се не може смаћраћи да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

1. УВОД

Законом о социјалној заштити Републике Србије, општине и градови препознати су као важни актери у обезбеђивању услуга социјалне заштите, кроз планирање њиховог развоја, обезбеђивање нормативно-правног оквира, финансијских средстава и праћење реализације и ефеката пружања. Доступност услуга и програма у области социјалне заштите треба да омогући да грађани и грађанке своје потребе задовољавају у свом природном окружењу, остваре право на живот у заједници и укљученост у средину у којој живе.

Мапирање услуга социјалне заштите као метод се користи за праћење расподеле ресурса у заједници и прикупљање података који ће се користити за испитивање потреба циљних група за одређеним услугама социјалне заштите. Ово представља ефикасан начин за креаторе локалних социјалних политика да приступе детаљним и конзистентним подацима о одређеним групама грађана који би могли бити угрожени или у неповољном положају у друштву. Подаци добијени из социјалног мапирања су релевантан извор који треба користити при изради или унапређењу политика, посебно у области социјалних и здравствених услуга.

Општина Бач је у сарадњи са Центром за социјални рад Бач и Општинском организацијом Црвеног крста спровела мапирање потреба за социјалним услугама у оквиру пројекта Успостављања локалних механизма подршке за неформалне сакупљаче отпада који Општина Бач реализује у оквиру програма ПРО – добро управљање за људе и природу.

Приликом израде овог извештаја и током целог процеса мапирања у посебном фокусу је била посвећеност циљевима Уједињених нација за трансформацију света који су садржани у Агенди за одрживи развој 2030, те кроз применом принципа „Leave No One Behind - LNOB“ („Нико не сме бити изостављен“). Прикупљени подаци омогућиће локалним доносиоцима одлука (креаторима локалних политика) и јавним институцијама да идентификују и лоцирају рањиве групе, да уоче њихове реалне потребе, да допринесу повећању њихове видљивости у заједници, да у потпуности разумеју ризике са којима се суочавају, а који се одражавају на њихово благостање и укупни квалитет живота. Стављањем ових информација на

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

располагање, надлежни органи треба да делују у превазилажењу утврђених недостатака и изазова са којима се ова популација свакодневно суочава.

Кроз реализоване активности, Општина Бач је креирала базу података са најрелевантнијим информацијама о потребама, ограничењима и изазовима циљне групе, укључујући доступне и недоступне социјалне услуга на локалном нивоу. На основу анализе прикупљених података, развијене су одговарајуће препоруке за услуге социјалне заштите које би требало увести или унапредити као и мере које је потребно уврстити у будуће планове, стратегије и јавне политике на локалном нивоу.

Социјални мапирање спроводено је оквиру пројекта "Успостављање локалног механизма за подршку сакупљачима отпада у општини Бач", који се реализује кроз програм "ПРО - Локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе агенције Уједињених нација у Србији - UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP, у сарадњи са Владом Републике Србије и уз финансијску подршку Владе Швајцарске.

2. ЦИЉНА ГРУПА ОБУХВАЋЕНА СОЦИЈАЛНИМ МАПИРАЊЕМ

Циљну групу истраживања одредили су представници Општине Бач, на основу њихових потреба да унапреде локалне услуге и политике у наредном периоду. Њихове претпоставке и перцепције о неформалним сакупљачима отпада и ромској популацији су забележене и употребљене у процесу припреме социјалног мапирања. У том контексту, циљ истраживања за ову циљну групу је био да дефинише потенцијални фокус даљег деловања, на основу њихове рањивости, недостатака и ограничења са којима се суочавају, ризика изолације, депривације и дискриминације у својој заједници и других ризика који су у суштини у складу са факторима друштвене маргинализације/искључености („Леаве Но Оне Бехинд“ или ЛНОБ фактори).

С обзиром на број регистрованих неформалних сакупљача отпада (3) и Рома који живе у насељима општине Бач (817 према попису становништва из 2022 године), тим је у сарадњи са Локалним координационим механизмом за подршку сакупљачима отпада одредио да се спроведе истраживање о укључености ромске популације и неформалних сакупљача отпада у секторима социјалне заштите, здравствене заштите, запошљавања, стамбеног збрињавања и цивилног друштва.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Социјално мапирање се фокусирало на идентификацију потреба неформалних сакупљаша отпада и ромске популације као и друге маргинализоване и рањиве групе у заједници, за социјалним услугама на локалном нивоу.

Опис циљне групе обухваћене социјалним мапирањем

Неформални сакупљачи отпада и ромска популација у општини Бач су једна од најугроженијих група становништва у погледу остваривања права и једнаких могућности у различитим областима живота:

ЛНОБ фактор 1: Географија: Општина Бач је локална заједница која је организована од 6 месних заједница, где већина становника живи у руралним подручјима, а нека од њих су удаљени више од 15 км од административног центра у Бачу свих институција. Ромска популација и сакупљачи отпада живе у изолованим деловима насеља који су издвојени од других насеља без адекватне инфраструктуре, пре свега комуналне. У општини Бач су регистрована 4 подстандардна ромска насеља која се налазе у Бачу, Вајској и Селенчи. Овај фактор разматра особе које су у опасности од изолације или социјалне искључености због локације њиховог насеља и животног стандарда (приступ транспорту, технологији, приступ интернету, комуналној инфраструктури итд.). Сакупљачи отпада и ромска популација су суочени са значајним препрекама када је овај фактор у питању, пре свега због недовољне приступачности и доступности јавних објеката и површина, јавног превоза, информација и комуникација, као и услуга.

ЛНОБ фактор 2: Дискриминација: разматра групе које се суочавају са дискриминацијом на основу претпостављеног или приписаног идентитета или статуса. Циљна група мора укључивати особе које нису регистроване или нису укључене у друштвени живот и не користе у потпуности локалне услуге. Идентификована група укључивала је Роми и неформалне сакупљаше отпада. Због своје величине и чињенице да је трансгенерацијска група и да се дискриминација заправо генерацијски преноси због своје културне и етничке основе, може се са сигурношћу констатовати да су Роми као корисници одређених права највише та права остварили у центру за социјални рад, по свим законским основама које су на снази. Потребно је предузети одговарајуће мере за спречавање и борбу против вишеструке дискриминације са којом се суочавају сакупљачи отпада, млади Роми, жене и девојчице ромкиње, посебно у приступу правди, заштити од насиља и злостављања, образовању, здрављу и запошљавању.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

ЛНОБ фактор 3: Осетљивост на економске и еколошке шокове: укључује конфликте, климу и животну средину као ризике који утичу на становништво или места. Сакупљачи отпада и ромска популација посебно су рањиве у свим ситуацијама које подразумевају природне катастрофе, конфликте, што је дошло до изражаја током Пандемије Covid-19, када је била смањена доступност услугама здравствене заштите, социјалне заштите, образовања, запошљавања и сл. Ромска насеља у општини Бач су стационирана на уском простору на релативно малим парцелама и без простора око кућа, без прикључка на канализациону мрежу, без водоснабдевања и адекватних приступних путева. Овакво стање не испуњава предуслове за инклузију. Куће у којима живе Роми су у већини веома трошне и не задовољавају минималне услове становања, лагерују се секундарне сировине (пластика, папир, метални отпад) у близини кућа што може итекако утицати на здравље људи. Не постоје контејнери за одлагање смећа, него се исто пали у близини кућа што ствара еколошку катастрофу, што је посебно уочљиво код паљења разног материјала како би се дошло до бакра.

ЛНОБ фактор 4: Управљање: подразумева коришћење постојећих ресурса за активно учешће у друштвено-политичком животу локалне заједнице, које је кад су у питању Роми и сакупљачи отпада, на веома ниском нивоу. Учесће у јавном животу представља важан предуслов за остваривање социјалне инклузије сакупљача отпада и ромске популације генерално. Такође, веома су важне и друге области друштвеног живота које доприносе инклузији сакупљача отпада и ромске популације у друштво, као што су спортско, рекреативно и културно стваралаштво и учешће младих у овим активностима. Питање положаја ромске популације унето је у многа стратешка документа и развојне планове, што доприноси унапређењу њиховог положаја, али је у значајној мери потребно стварање институционалног оквира за мултисекторски и интегративан приступ свих релевантних актера на локалном нивоу.

У том смислу проблеми са запошљавањем сакупљача отпада и Рома су вишеструки:

- низак ниво образовања, немогућност преквалификације и додатне обуке,
- неприпремљеност и недовољно знања и вештина које су потребне за самосталан рад,
- традиција, "слободан" живот без привржености обавези рада у фирми,
- предрасуде послодаваца,

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички сироводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

ЛНОБ фактор 5: Социо – економски статус: приступ здравственим и социјалним услугама је доступан, али не у мери у којој би требао бити. Није довољно искоришћен систем запошљавања и образовања, а последица тога је недостатак средстава за задовољење основних животних потреба и низак ниво образовања што утиче на конкурентност на тржишту рада. Локалне информације су показале да иако постоје програми запошљавања и самозапошљавања које нуде одређене институције, али због ниског степена образовања и не поседовања адекватних докумената Роми избегавају да користе те програме (немогућност обезбеђивања жираната за субвенције за самозапошљавање). Када се говори о накнадама из система социјалне заштите, права која су остварили Роми су остварена уз помоћ професионалаца, који су доласцима на терен нудили помоћ у прикупљању документације и саветовања, уписа у матичне књиге и на тај начин радили на социјалној укључености Рома.

Социјална искљученост сакупљача отпада и ромског становништва значи да су појединци, целе породице, па чак и насеља на маргинама друштва. Они су онемогућени да учествују у економским, друштвеним и културним трендовима. Ова ситуација резултира сиромаштвом и недостатком основних могућности за образовање и запошљавање. Такође, то смањује њихову способност да генеришу приходе, учествују у друштвеном животу или другим активностима заједнице.

3. РЕЗИМЕ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЛОКАЛНОМ САМУПРАВОМ И ДРУГИМ ЛОКАЛНИМ АКТЕРИМА

У препознавању кључних претпоставки везаних за неформалне сакупљаче отпада и ромску популацију, као ЛНОБ групе, пресудно је разматрање вишедимензионалних узрока неједнакости и дискриминације. Консултације са представницима ЈЛС су узеле у обзир слабости или потенцијалне недостатке у инклузији Рома, због недостатка информација, рашчлањених података и недостајућих адекватних мера и радњи на локалном нивоу. Фокус је био на проналажењу недостатака у подацима, доказима, процесима и политикама. У циљу консултације са локалним доносиоцима одлука и другим заинтересованим странама организоване су 3 фокус групе, и то једна са представницима локалне самоуправе и две са сакупљачима отпада и представницима Ромских удружења.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Две фокус групе са Ромима су реализоване 7.11.2024. године у сарадњи са удружењем Рома и Румуна „Младост“ из Вајске и Удружењем Рома општине Бач из Вајске. Фокус група са представницима општине и другим заинтересованим странама је реализована 8.11.2024.године.

На основу спроведеног социјалног мапирања и дефинисаних препорука за приоритете везане за циљеве одрживог развоја, Општина Бач ће деловати у правцу укључивања одговарајућих циљева у планска документа, спровођењу програма и акција сагласно дефинисаним циљевима, као и развоју нових и унапређењу постојећих сервиса у сектору социјалне заштите.

4. САЖЕТАК АНАЛИЗЕ СЕКУНДАРНИХ ПОДАТАКА

Налази консултација током фокус група и анализе секундарних података су следећи:

- групни идентитет ромске заједнице није хомоген и постоји потреба за индивидуализацијом односа у оквиру појединих угрожених категорија и идентификација различитих искуства у тим групама;
- постоје званични демографски подаци о ромској популацији у општини Бач, али је процена да они делимично одступају од стварних података, узрокованих честим променама пребивалишта и боравишта Рома. Нпр. званична статистички податаци из пописа 2022.године су идентификовали 817 Рома, док је истраживање спроведено од стране служби Општинске управе и локалних НВО приликом припреме Локалног акционог плана за инклузију Рома у општини Бач за период 2021-2023 процењен број Рома на око 900.
- кључни проблеми који на најнепосреднији начин производе генерацијско сиромаштво код Рома, су везани за становања, запошљавања, образовања, здравствену и социјалну заштиту и културу;
- припадници Ромске популације у општини Бач своја права у оквиру социјалне заштите остварују у складу са Законом као и сви други корисници;
- процентуално у односу на број Рома који живе у општини Бач највећи број њих користи услуге и права из области социјалне заштите;

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

- Стамбено материјални услови у којима Роми живе су генерално знатно неповољнији у односу на остале суграђане;
- услед ниског образовног нивоа, сакупљачи отпада и Роми се теже запошљавају, дуже су зависни од система социјалне заштите, тако да је готово правило да се трансгенерацијски преноси зависност од система;
- потребно је да у оквиру Центра за социјални рад додатно развију и унапреде услуге саветовалишта за предбрачне, брачне и породичне односе, како би могло да се реализује већи број превентивних програма намењених очувању и унапређењу квалитета живота у породицама, као и пружи саветодавно терапијска подршка већем броју породица и појединаца. Свакако да је потребно значајније усмерити пажњу социјалних услуга према младим Ромкињама, а пре свега у циљу превенције раних бракова и ране трудноће.
- потребно је наставити и развијати превентивне програме који би помогли да сакупљачи отпада и Роми остану у образовном систему,
- потребно је унапређивати постојеће и развијати нове програме усмерене на подизању хигијенских услова живљења и превенције обољевања и очувања здравља, пре свега репродуктивног здравља младих Ромкиња, планирању породице;
- потребно је унапредити рад на корекцији обичајних норми уговорених раних бракова код Ромске популације, као посебног вида злоупотребе деце и младих;
- информисање Ромкињама о програмима заштите и подршке од породичног насиља, треба да буде унапређено;
- информисање сакупљача отпада и Рома о програмима и мерама за запошљавање и унапређење запошљивости,
- потребно је радити на стварању и унапређењу услова за запошљавање сакупљача отпада и Рома (образовање, стручно оспособљавање, подршка у налажењу посла, преквалификација и доквалификација...), као предуслова за унапређење квалитета живота.

На подручју општине Бач ромска популација, као и већи део сакупљача отпада је концентрисан у неколико подстандардних насеља која се одликују сличним условима живота. Према укрштеним подацима Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије о подстандардним ромским насељима и евиденције Општинске управе Бач, Роми на територији општине Бач

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

живе у 4 подстандардна насеља: Урбаријал у Вајској, Широка бара и улица Шафарикова у Селенчи и Вашариште у Бачу. У сва 4 ромска насеља у општини Бач постоји водоводна мрежа али са различитим степеном покривености. Међутим, иако су ромска насеља већим делом покривена водоводном мрежом, ромска домаћинства у њима нису прикључена на мрежу, јер немају средстава да плате прикључак. Велики проблем предствља и то што ни у једном ромском насељу не постоји канализациона мрежа.

Сва ромска насеља на територији општине су покривена електричном мрежом (покривеност се креће од 30-70%), али је у већини случајева реч о нисконапонској мрежи која становницима прави доста проблема. Асфалтирана приступна саобраћајница води до свих ромских насеља. У свим насељима постоји велики број нелегалних објеката, па је тако у до сада у Вашаришту и улици Шафарикова легализовано мање од 10% објеката, док је најбоља ситуација у насељу Широка бара и Урбаријал улица Пере Сегединца где је половина објеката легализована. Када је реч о предатим захтевима за легализацију, у свим насељима је предато између 30% и 70% захтева за нелегалне објекте у којима живе ромске породице.

Планови детаљне регулације је урађен само за једно насеље-Урбаријал улица Пере Сегединца у Вајској и на основу њих је могуће извршити неопходне грађевинске интервенције за унапређење и озакоњење појединачних објеката. Остала ромска насеља су покривена Просторним планом општине Бач и за њих је неопходно урадити планове детаљне регулације за шта је потребно издвојити између 1,5 и 5,5 милиона РСД буџетских средстава, а у зависности од обухвата ових планова и потребних активности. У свим подстандардним ромским насељима потребно је унапређење комуналне инфраструктуре, али због нерешених имовинско-правних односа то тренутно није могуће.

Такође, нерешени имовинско-правни односи и недостатак финансијских средстава спречавају Општину Бач да планира и спроводи мере за унапређење постојећих објеката у којима живе Роми и Ромкиње. Додатна отежавајућа околност за унапређење стамбених услова у којима живи ромска популација је и то што Општина Бач не располаже довољним бројем становима за социјално становање, те ромска популација нема могућност да их користи. До сада није постојала ни иницијива на нивоу Општине за планирање и спровођење програма изградње нових социјалних станова које би могле да користе социјално угрожене категорије грађана, а међу њима и Роми.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Роми и неформални сакупљачи отпада су вишеструко угрожена друштвена група на територији општине Бач и из тог разлога се суочавају са истим или сличним проблемима као и иста популација у Републици Србији:

1. сиромаштво,
2. нерешено стамбено питање (лоши стамбени услови),
3. лоша здравствена ситуација, а тиме краћи животни век,
4. лоше образовање због чега су смањене шансе за запошљавање,
5. маргинализација.

5. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ОПШТИНИ БАЧ И ПОЛИТИКЕ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Општина Бач припада Јужно Бачком управном округу и простире се на површини од 365km². Општина Бач се налази на левој обали Дунава (43 км обале) и представља пограничну општину са Републиком Хрватском. У Републици Србији, општина Бач се граничи са Општином Оџаци и Општином Бачка Паланка.

Према попису становништва из 2022. године у општини Бач живи 11.431 становник, од чега су 5.721 мушкарци, а 5.710 су жене. Просечна старост становника у општини Бач је 45 година, У административном центру општине (Бач) живи 38,54% становника, док у осталим насељима живи 61,46% становника. Према пописним подацима из 2022. године, у општини Бач живи 817 Рома (7,14% од укупног броја становника). Ови подаци незнатно одступају од резултата истраживања спроведеног 2021 године приликом израде Локалног акционог плана за инклузију Рома за период 2021-2023.

За потребе израде Локалног Акционог плана за инклузију Рома на територији општине Бач за период 2021-2023, извршена је анализа стања, тј. прикупљени су подаци на терену како би се добила тачнија и пуна слика о положају Рома. Резултати анализе су следећи:

- У укупној популацији од 764 Рома, 394 је мушкараца (51,57%) и 370 жена (48,43%);
- просечна старост Рома у општини Бач је 26 година;
- укупан број ромских породица је 245, са просечно 3 члана породице;

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

- везано за поседовање личних докумената, ситуација је следеће: личну карту има око 60%, 35% лица има пасош, 75% лица има држављанство и 82% лица има здравствену књижицу;
- према доступним подацима око 49 ромске деце похађа предшколски припремни програм; од 168 ромске деце школског узраста око 55% редовно похађа основну школу. Од укупног броја деце која редовно похађају основну школу 1 лице користи услуге педагошког асистента. Средњу школу на територији општине похађа око 79 ученика ромске националности;

На подручју општине Бач ромска популација је концентрисана у 4 подстандардна насеља која се одликују сличним условима живота, било у самом Бачу било у другим насељеним местима општине.

Роми су вишеструко угрожена друштвена група на територији општине Бач и из тог разлога се суочавају са истим проблемима као и целокупна ромска популација у Републици Србији. Сиромаштво, нерешена стамбена питања, лоша здравствена ситуација и кратак животни век, лоше образовање и маргинализација су главне карактеристике које говоре о угрожености ове друштвене групе и приоритетима у вези са њиховом заштитом и већом интеграцијом у друштво.

Здравство и социјална заштита

Дом здравља Бач у чији састав улазе амбуланте у свим насељеним местима, обавља здравствену делатност на примарном нивоу. Пружа здравствене услуге становницима на територији општине Бач преко амбуланти у насељима Селенча, Вајска, Плавна, Бачко Ново Село и Бођани.

Дом здравља Бач је здравствена установа чији је основни задатак да обавља здравствену делатност на примарном нивоу на подручју општине Бач, која обухвата:

- Заштиту и унапређење здравља, спречавање и рано откривање болести, лечење, рехабилитацију болесних и повређених;
- Превентивну здравствену заштиту групација становништва изложених повећаном ризику обољевања и осталих становника, у складу са посебним програмом превентивне здравствене заштите;
- Здравствено васпитање и саветовање за очување и унапређење здравља;
- Спречавање, откривање и лечење болести зуба и уста;
- Патронажне посете и лечење у кући;
- Хитну медицинску помоћ и санитетски превоз;
- Заштиту менталног здравља.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Општина Бач има Центар за социјални рад. Укупан број корисника услуга социјалне заштите у оквиру делокруга Центра за социјални рад Бач је 340.

Табела 1. преглед броја корисника социјалне заштите у 2023. години

Категорија	Број корисника
Деца (0-17 година)	270
Млади (18 – 30)	101
Одрасли (31-64)	390
Старији (преко 65 година)	254
УКУПНО	1.015

Укупан броја Рома корисника социјалне помоћи у општин Бач износи 164, од чега су 76 мушкарци, а 88 жене.

Образовање

Територија општине Бач покривена је мрежом школа за основно образовање, коју чини 5 Основних школа у свим насељеним местима, са једним издвојеним одељењем у насељу Бођани (похађају ученици од 1 до 4 разреда основне школе). Основну школу у општини Бач похађа 957 деце, од чега су припадници ромске националности 168. У области средњег образовања општина Бач има једну средњу Пољопривредну школу (школска 2023/2024) коју похађа 94 ученика, од којих су 24 припадници ромске популације. Ова школа нема сопствене просторије већ користи простор Основне школе у Бачу. Према доступним подацима, предшколски програм у општини Бач похађа 322 деце, од чега су припадници ромске популације 49.

6. НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА РАЗВОЈ ЛОКАЛНИХ ПОЛИТИКА

Низ националних стратегија је релевантно за развој локалних политика за унапређење положаја рањивих групе, а пре свега Рома и сакупљача отпада, и то су пре свега:

Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године чији је основни циљ побољшање социо-економског

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

положаја ромске националне мањине у Републици Србији, уз пуно уживање мањинских права, елиминисање дискриминације и постизање веће социјалне укључености Рома и Ромкиња у све сегменте друштва.

Стратегија превенције и заштите од дискриминације је први државни стратешки документ посвећен борби против дискриминације, а којим је предвиђен систем мера и инструмената јавне политике усмерених на спречавање, односно смањење свих облика и посебних случајева дискриминације, посебно према одређеним лицима, односно групама лица с обзиром на њихово лично својство.

Национална стратегија за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године препознаје Ромкиње као рањиву групу посебно изложену ризику вишеструке дискриминације.

У оквиру планираних посебних циљева и мера, свеи планирани циљеви и мере се односе и на Ромкиње, а посебно је уочена потреба да се посебна пажња посвети Ромкињама у оквиру мере 1.1 и мере 2.3.

Посебан циљ 1: Смањени родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо-економског развоја друштва.

Мера 1.1. Подршка иновативним програмима и услугама за активацију жене на тржишту рада, и њиховој повећању запослености и samozapoшљавања, те креирање радних места за жене са додатно отеженим приступом одрживом запошљавању и samozapoшљавању.

Ова мера има за циљ да резултује повећаном активацијом Рома на тржишту рада, а посебно жена којима је приступ запошљавању и samozapoшљавању додатно отежан због дискриминисања, места жена око становништва или друштвеног живота, здравственог стања, друштвеног живота (особе које нису у образовном систему, запослене или на обуци), жене свих старих група, које живе на селу, жене ангазоване у неформалној економији, Ромкиње, жене и девојке инвалидом, старије жене преко 55 година старости које преживе родно засновано насиље или су жртве трговине људима.

Стратегија развоја образовања и васпитања у Србији до 2030. године дефинише да је образовање основни „темељ живота и развоја сваког појединца, друштва и државе заснованог на знању“, а да су циљеви којима се постиже ова мисија квалитет образовања, обухват становништва на свим нивоима образовања,

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Оштинине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

релевантности и ефикасност образовања. Стратегија нарочито указује на низак обухват ромске деце предшколским васпитањем и образовањем и подстиче њихово интензивније укључивање (обухват).

Национална стратегија запошљавања за период 2021-2026. године препознаје ромску популацију као једну од посебно осетљивих, односно рањивих група на тржишту рада. Акционим плановима запошљавања (националним и локалним), који се доносе на годишњем нивоу, утврђују се мере активне политике запошљавања кроз чију реализацију се тежи унапређењу запошљивости и подстиче запошљавање припадника ромске националне мањине.

Стратегија јавног здравља наводи да су најчешће болести несразмерно присутније код сиромашног становништва, а Стратегија за стално унапређење квалитета здравствене заштите и безбедности пацијената дефинише потребу побољшања доступности и приступачности здравствене заштите посебно осетљивим популационим групама, између осталих и Рома и Ромкиња.

Национална стратегија социјалног становања предвиђа развој стамбеног сектора путем: јачања правних, финансијских и институционалних капацитета за становање; повећања обима и разноврсности стамбене понуде; повећања финансијске доступности становања за домаћинства са ниским и средњим примањима; утврђивања стандарда стамбене изградње и унапређења постојећег стамбеног фонда; успостављања инструмената за спречавање и смањење бескућништва; унапређења услова становања становника неформалних (подстандардних) насеља.

7. ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА РАЗВОЈ ЛОКАЛНИХ ПОЛИТИКА

На локалном нивоу треба истаћи постојање Локалног Акционог плана за инклузију Рома општини Бач за период 2021-2023. Такође треба истаћи и постојање тела која су усмерена на унапређење положаја Рома, тима за инклузију Рома у општини Бач и педагошког асистента за ромске ученике. Општина Бач је успоставила 2 локална радна тела која се баве питањима унапређењ положаја Рома и неформалних сакупљача отпада, а то су: Институционална радна група за унапређење положаја Рома и Локални координациони механизам за унапређење положаја неформалних сакупљача отпада.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општинe Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Акционим планом за инклузију Рома на територији општине Бач за период 2021-2023 је дефинисан општи циљ који се односи на унапређење квалитета живота Рома и Ромкиња који живе на територији општине Бач.

ЛАП има пет посебних циљева који доприносе остварењу општег циља, и то по један посебан циљ у свакој од пет кључних области релевантних за инклузију ромске националне заједнице- образовање, становање, запошљавање, здравствена и социјална заштита:

Посебан циљ 1: Повећање обухвата деце и младих ромске националности системом васпитања и образовања

Посебан циљ 2: Унапређење локалне инфраструктуре у ромским насељима и пружање подршке у решавању имовинско-правних односа и озакоњењу бесправно саграђених објеката

Посебан циљ 3: Унапређење запошљивости, запошљавања и економско оснаживање Рома и Ромкиња

Посебан циљ 4: Унапређење здравља Рома и Ромкиња повећањем њиховог обухвата примарном здравственом заштитом и бољом доступношћу и бољим квалитетом услуга здравствене заштите

Посебан циљ 5: Унапређење приступа правима и услугама из домена социјалне заштите у обезбеђивање квалитетнијих социјалних услуга на локалном нивоу.

Посебни циљеви се остварују реализацијом већег броја мера у свакој посебној области, а њихова остварљивост се прати и мери на основу индикатора исхода, за које су утврђене базне и циљане вредности.

ОБРАЗОВАЊЕ. Посебан циљ 1: Повећање обухвата деце и младих ромске националности системом васпитања и образовања

Мере:

М1.1 Обезбедити стручну и материјалну подршку деци и ученицима ромске националности за редовно похађање образовања, као и за напредовање и постизање бољих резултата у образовном процесу

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

M1.2 Оснажити стручне капацитете образовних установа и васпитно образовног кадра да одговоре на образовне, развојне и културолошке потребе деце и младих ромске националности у процесу образовања и васпитања

M1.3 Унапредити информисаност родитеља деце и ученика ромске националности о значају раног развоја и образовања и пружити подршку у остваривању њихових права и укључивање у савете родитеља

M1.4 Обезбедити професионално информисање, саветовање и подршку ученицима ромске националности приликом уписа на високошколске установе уз примену афирмативних мера

M1.5 Обезбедити различите моделе подршке за стицање квалификација лицима ромске националности који су рано напустили школовање

СТАНОВАЊЕ. Посебан циљ 2: Унапређење локалне инфраструктуре у ромским насељима и пружање подршке у решавању имовинско-правних односа и озакоњењу бесправно саграђених објеката.

Мере:

M2.1 Идентификовати потребе за унапређење инфраструктуре у ромским насељима

M2.2 Обезбедити правну и техничку помоћ лицима ромске националности при решавању имовинско-правних односа у поступку озакоњења стамбених објекта

M2.3 Унапредити услове становања ромских породица кроз материјалну подршку за изградњу, адаптацију и санацију стамбених објеката

ЗАПОШЉАВАЊЕ. Посебан циљ 3: Унапређење запошљивости, запошљавања и економско оснаживање Рома и Ромкиња

Мере:

M3.1 Развити програме информисања и едукације припадника ромске популације о мерама активне политике запошљавања

M3.2 Повећати обухват незапослених Рома и Ромкиња обукама из система активног тражења посла

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

M3.3 Унапредити укљученост незапослених лица ромске националности у програме функционалног и додатног образовања ради стицања додатних знања, вештина и компетенција

M3.4 Развити и спроводити одрживе програме финансијске подршке послодавцима за запошљавање лица ромске националности

M3.5 Подстицати развој ромског предузетништва и реализација посебних јавних позива за доделу средстава за самозапошљавање Рома и Ромкиња

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА: Посебан циљ 4: Унапређење здравља Рома и Ромкиња повећањем њиховог обухвата примарном здравственом заштитом и бољом доступношћу и бољим квалитетом услуга здравствене заштите.

Мере:

M4.1 Обезбедити већу доступност здравствене заштите кроз ангажовање здравствене медијаторке и утврђивање потреба ромске популације за здравственом заштитом

M4.2 Унапредити коришћење превентивних програма здравствене заштите и услуга саветовалишта од стране ромске популације

M4.3 Обезбедити већу доступност здравствених услуга посебно осетљивим категоријама из ромске заједнице- жене, деца и млади

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА: Посебан циљ 5: Унапређење приступа правима и услугама из домена социјалне заштите у обезбеђивање квалитетнијих социјалних услуга на локалном нивоу.

Мере:

M5.1 Идентификовати потребе ромске популације у области социјалне заштите

M5.2 Унапредити информисаност припадника ромске популације о оставривању права и услуга из области социјалне заштите

M5.3 Осигурати спровођење и приступ постојећим услугама социјалне заштите уз проширење постојећих услуга на кориснике из ромске заједнице

5.4 Унапредити доступност материјалних давања за ученике и породице ромске националности које на њих имају право

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Педагошки асистент за ромске ученике је запослено лице које пружа подршку деци и ученицима ромске националности, као и подршку деци и ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом.

8. ЦИЉ СОЦИЈАЛНОГ МАПИРАЊА

Социјално мапирање се бавило истраживачким питањима о социо-економском положају Рома и неформалних скупљача отпада у општини Бач, питањима дискриминације и питањима управљања променама везаним за унапређење њиховог положаја у заједници. Истраживачка питања су тако конципирана да допринесу дефинисању препорука на бази социјалног мапирања, а чијом би се имплементацијом допринело остваривању општег циља.

Општи циљ је да се допринесе социјалној инклузији и побољшању квалитета живота ромске популације и неформалних сакупљача отпада, као и побољшању друштвене кохезије на локалном нивоу локализацијом Агенде 2030 и ЛНОБ принципа, као и циљева Агенде за постизање родне равноправности и оснаживање свих жена и девојчице, на основу социјалног мапирања у општини Бач.

Постоји јасна тенденција да ће социјално мапирање социо-економског статуса, дискриминације и нивоа развијености доброг управљања створити предуслове за планирање и спровођење акција које подржавају инклузију Рома и неформалних сакупљача отпада, побољшавајући квалитет њихових живота и друштвену кохезију.

У идентификацији положаја Рома и неформалних сакупљача отпада, кључно је да се кроз спровођење истраживања идентификују вишедимензионални узроци неједнакости и дискриминације. Истраживањем се на свеобухватан начин третирају слабости и потенцијални недостатци у инклузији ове рањиве групе због недостатка информација, рашчлањених података и изостанка адекватних мера и акција на локалном нивоу. Фокус ће бити на проналажењу недостајућих података, доказа, процеса и политика, као и потенцијалним решењима за стварање стимулативних решења за унапређење положаја ЛНОБ групе.

Током спровођења социјалног мапирања кроз фокус групе са локалним актерима (Центар за социјални рад, локална удружења, црвени крст, локална самоуправа...) су дефинисане препоруке које се односе на унапређење подршке и услуга за Роме

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

и неформалне сакупљаче отпада (тј. социјална помоћ, едукација у вези са унапређењем здравствене заштите и превенцијом, запошљавање), а све у циљу побољшања социо-економског статуса ове рањиве групе.

Социјално мапирање и рад у фокус групама доприноси одређивању кључних области за локално планирање и спровођење акција, као и интервенција за решавање изазова, препрека и недостатака у капацитетима за инклузију Рома и неформалних скупљача отпада и побољшању квалитета њиховог живота.

Процес планирања и спровођења акција које доприносе побољшању положаја циљне групе засниваће се пре свега на интеграцији циљева и праћењу одговарајућих индикатора Агенде 2030 и принципа ЛНОБ-а. Како општина Бач припрема и спроводи План развоја, као свеобухватан стратешки документ, право је време да се налази социјалног мапирања уврсти у стратешки оквир општине Бач.

На основу спроведеног социјалног мапирања, дефинисаће се препоруке Општини Бач за одређивање приоритета, укључујући дефинисање одговарајућих циљева и укључивање у одговарајући програм социјалне заштите.

9. МЕТОДОЛОГИЈА

Методолошки приступ комбинује квалитативни партиципативни приступ и квантитативне методе засноване на узорковању, како би се пружио релевантнији увид у ситуацију ромске заједнице у општини Бач, али и описале карактеристике просечног сакупљача отпада у смислу социо-економског положаја и изложености дискриминацији.

Партиципативни квалитативни приступ је обезбеђен организовањем фокус група са Ромима, неформалним сакупљачима отпада, ромским представницима из локалне заједнице, представницима општине, Центра за социјални рад и невладиних организација. Одржане су 3 фокус групе, две са Ромском популацијом и сакупљачима отпада и њиховим партнерима, а трећа је организована са представницима општине, Црвеног крста, Центра за социјални рад и невладиних организација.

Квантитативни метод се састојао од једне анкете која је спроведена у августу и септембру 2024.године на узорку од 50 Рома. Упитник је структуриран на 6

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

компоненти са кључним питањима о: 1) Социо-економски статус – фактор ризика; 2) Географија – фактор ризика; 3) Процена насиља у породици; 4) Процена суочавања са дискриминацијом Ромкиња; 5) Управљање – фактор ризика; 6) Рањивост на шокове – фактор ризика – COVID 19.

Анкету је спроводила Канцеларија за ЛЕР у сарадњи са Удружењем Рома општине Бач уз координацију локалног експерта који је водио цео процес.

Основни подаци о социјалном мапирању су дати у табели

Период спровођења социјалног мапирања	15. август – 15. новембар 2024.
Циљна група социјалног мапирања	Циљну групу социјалног мапирања су чинили пре свега припадници Ромске популације, а међу њима и неформални скупљачи отпада који су били укључени како у теренско истраживање, тако и у рад фокус група. Поред Рома и неформалних сакупљача отпада, циљне групе су били представници локалне самоуправе, Центра за социјални рад, Црвени крст и локална удружења. Они су укључени у процес социјалног мапирања кроз организацију 3 фокус групе, две са Ромима и неформалним скупљачима отпада, и једна са представницима локалне самоуправе, институцијама и локалним удружењима.
Територијални опсег социјалног мапирања	Целокупна територија општине Бач, а треба нагласити да се готово све ромске породице налазе у соским и руралним областима општине, тако да су самим тим и оне највећим делом биле у обухвату мапирања.
Режим анкетања	Лицем у лице, уз коришћење штампаног упитника који је попуњавао анкетар (претходно обучен од стране координатора мапирања). Коришћен је упитник који је припремљен од стране пројекта.
Метода узорковања и величина узорка	Дизајнирани узорак је узоркован на основу дистрибуције ромске популације на нивоу општине и постојеће евиденције ромских удружења о Ромима и евиденције ПРО програма о неформалним сакупљачима отпада. Величина узорка је 50 припадника ромске популације и 3 породице неформалних сакупљача отпада (око 6,48% од укупног броја Рома у општини Бач).

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Предтестирање	Упитник је тестиран на 3 испитаника и потом су размењена искуства анкетара и анализирана је примњивост упитника и методологије истраживања. Упитник и методологија нису мењане.
Стопа одговора	100%
Процес припреме података	За припрему података је коришћен Excel табеле које су развијене од стране ангажованог експерта и Центра за социјални рад Бач.
Метода анализе података	Дескриптивна статистика
Ограничења	Није их било

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Оштинине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

10. РЕЗУЛТАТИ СОЦИЈАЛНОГ МАПИРАЊА

Резултати социјалног мапирања су обрађени и груписани су сагласно структури упитника и главним истраживачким модулима:

Социо-економски статус – фактор ризика

Географија – фактор ризика

Процена суочавања са дискриминацијом

Управљање – фактор ризика

Рањивост на шокове – фактор ризика – covid 19.

Сви резултати су везани за Роме и неформалне сакупљаче отпада као одабрану ЛНОБ групу и базирају се на испитивању на узорку од 50 испитаника.

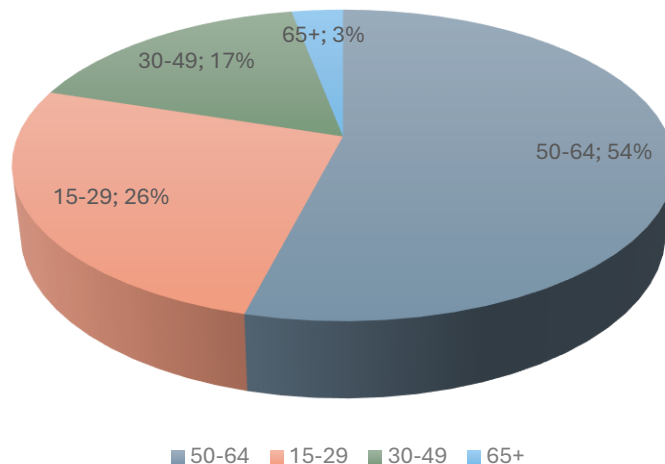
11. СОЦИО – ЕКОНОМСКИ СТАТУС (фактор ризика)

Ромска популација и неформални сакупљачи отпада у општини Бач живе у сеоском/руралном подручју, па је тако и у оквиру анкетираних лица чак 98% живи у у овом подручју, док 2% живи у административном центру општине – Бачу.

У графику 1 је дата старосна структура испитаника. Најзаступљенија је старосна група од 30-49 година и њу чини 54% испитаника, а следе оне од 15-29 година (26%), од 50-64 године (17%), док су 3 испитаника били старији од 65 година (3%).

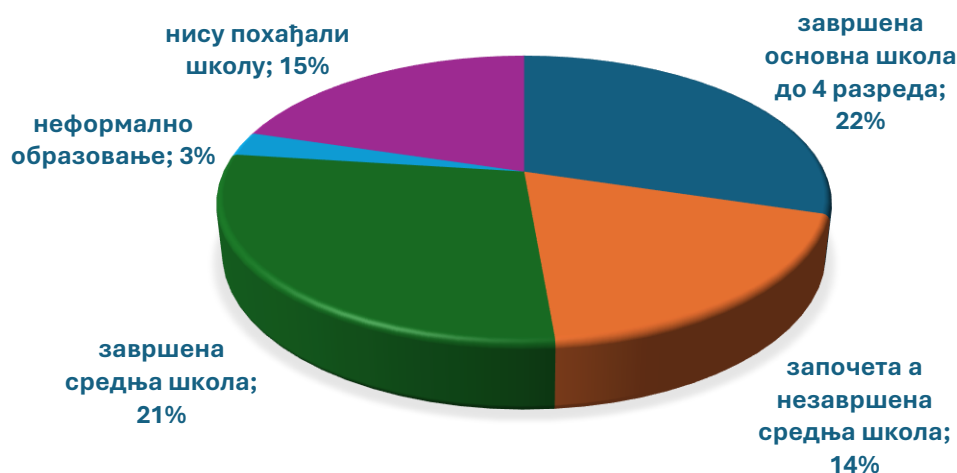
Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

График 1: Старосна структура

Најчешћи разлог за прекид школовања или непохађање основне школе у 62% случајева је недостатак средстава за одлазак у школу. Потом у значајно мањем обиму следе следећи разлози: удаја или трудноћа 14%, потреба да се помогне мајци са млађим сестрама или браћом 10%, болест у 8% случајева, промена места становања 4% и 2% је морала да почне да ради, због лоше материјалне ситуације у породици па су морали прекинути школовање.

ГРАФИК 2: ОБРАЗОВНА СТРУКТУРА

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Из графика 3 је видљиво да анализа економског статус према тренутним активностима испитаника показује да чак 64% њих користе право на новчану помоћ из социјалне заштите. Само 8% испитаника су запослене са пуним радним временом, док се 18% незапослених налази на евиденици Националне службе за запошљавање (НСЗ), 10% незапослених се не налази у евиденцији НСЗ.

Од испитаника које нису запослени, активне мере запошљавања НСЗ користи свега 10% испитаника, док их 90% не користи, а као разлог наводе обавезу налажења жиранта за уговарање субвенција за samozapošljavanje код НСЗ. Такође, послодавци често не желе да запосле (па тиме и не конкуришу за активне мере запошљавања) припаднике ромске популације и да за њих користе субвенције НСЗ.

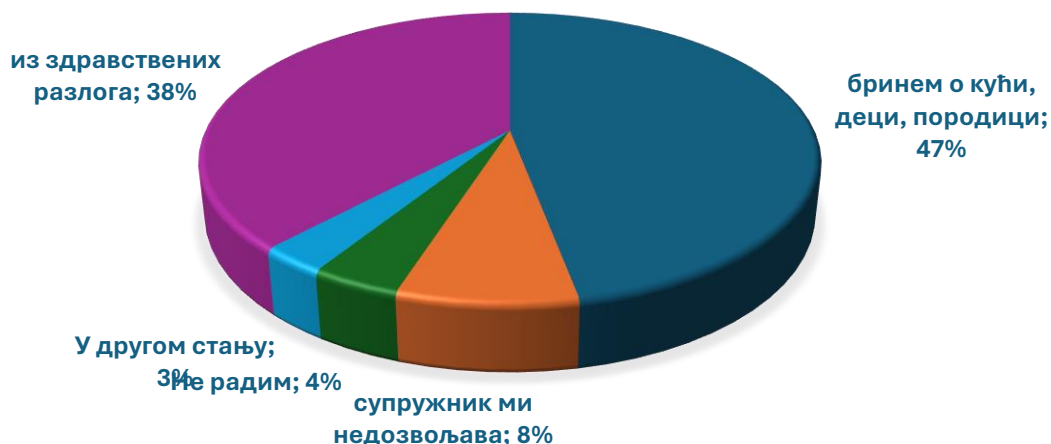
**ГРАФИК 3: ЕКОНОМСКИ СТАТУС ПРЕМА
ТРЕНУТНИМ АКТИВНОСТИМА ИСПИТАНИКА**

Анализа ангажованости испитаника (Рома и неформалних сакупљача отпада) у тражењу запослења даје забрињавајуће податке, чак 75% њих не тражи посао, док га само 22,5% тражи.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

ГРАФИК 4: РАЗЛОЗИ НЕТРАЖЕЊА ПОСЛА

Обавезе у кући и у одгајању деце је најчешћи разлог што назапослене Ромкиње не траже посао (47%), потом следи здравствено стање са 38% на шта се жале подједнако и мушки и женски испитаници. Муж ограничава право женама да траже посао у 8% случајева, док је по 3% одговорило да не може да ради и да је трудноћа ограничавајући фактор, док 4% не ради али нема јасног одговора и разлога зашто је то тако.

У табели 1 је дат приказ изјашњавања испитаника о потребној подршци како би им се олакшало запослење.

Ред.бр.	ВРСТА ПОДРШКЕ	ДА	НЕ	Одбија да одговори
1	Подршка у налажењу посла	66,7%	33,3%	0%
2	Додатне тренинге и едукације	73,3%	26,7%	0%
3	Приступ вртићу (бесплатан)	26,7%	73,3%	0%
4.	Придавање личних докумената	6,7%	93,3%	0%
5.	Укључивање у програме и пројекте општине	46,7%	53,3%	0%
6.	Да неко брине о деци док радим	53,3%	46,7%	0%

На основу одговора доминантна су потребе испитаника за: подршком у налажењу посла, додатним тренинзима, помоћ у бризи о деци током рада. Нешто мањи

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошштине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

проценат се изјаснио да је укључивање у програме општине од значаја за налажење посла. Од 4 запослена испитаника, сви су запослене са привременим радним односом. При чему 2 имају потписани уговор са послодавцем, а 2 немају. Уговори су на одређено време у сва 4 случаја (угл. сезонски послови). У последњем месецу оне нису примиле већу плату од уговорене. Три запослена испитаника раде код приватника, а четврти је samozапослено лице. Послодавац за 2 запослена плаћа све накнаде социјалног и здравственог осигурања, док се 2 испитаника нису изјаснили.

На питање да ли им је тражен новац за запослење 88% испитаника је одговорило да није, 8% је имало негативно искуство да им је новац тражен да би добиле посао, а 4% није желело да одговори.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

У табели 2 је дат приказ ставова испитаника о главним разлозима њихове незапослености.

Ред.бр.	СТАВ О ЗАПОСЛЕЊУ	Сагласан	Нисам сагласан	Одбија да одговори
1	Предрасуде због којих не могу пронаћи посао	30%	70%	0%
2	Нисам довољно квалификован, недостаје ми образовање	72%	28%	0%
3	Не могу да задржим посао због предрасуда	22%	78%	0%
4	Послодавац се лоше опходи према мени	12%	82%	6%
5	Колеге ме лоше третирају	14%	80%	6%
6	Муж ми недозвољава да идем на посао	48%	46%	6%
7	Немам подршку породице	46%	48%	6%

Уочљиво је да постоји доминантан став да је један од кључних проблема за запослење и очување посла недовољна квалификованост и образованост. Значајна баријера за запослење Ромкиња је изостанак подршке супруга (48%) и породице (46%). Предрасуде према Ромима су такође у значајном проценту доживљене као ограничење за запослење (30%) и да задрже посао (22%). Један проценат испитаника је имао лош третман од послодавца (12%) и колега (14%). Самопроцена финансијске ситуације јасно показује да испитаници свој статус процењују као екстремно сиромашан (70%), као сиромашан (22%), док свега 8% себе сврстава у групу средње имућних.

Када говоримо о приходима, чак 54% испитаника није остварило било какве приходе у последња 3 месеца, док је преосталих 46% остваривало неке приходе.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

ГРАФИК 5: САМОПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКЕ СИТУАЦИЈЕ

Од испитаника који су имали неке приходе у последња 3 месеца, најчешће су остваривени као право на социјалну помоћ (64%), приходи од рада (24%), док је по 4% оних који су приходе остваривали од накнаде за незаполсена лица и од пензије. Није желело да одговори 4% испитаника.

График 6 даје приказ начина остваривања прихода у последња 3 месеца.

ГРАФИК 6: НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИХОДА

Само 14% испитаника има месечне приходе веће од 30000 динара. Испод 12000 динара прихода је имало 16%, од 12000-20000 динара 30%, од 20000-24000 динара 18%, од 24000-30000 динара 18%, док 4% није имало месечних прихода. Просечна нето зарада на територији општине Бач у октобру 2024. године је износила 64.437 динара.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Оцена задовољења потреба са буџетом који остварују, показује да код чак 86% испитаника буџет не задовољава основне потребе, код 10% задовољава основне потребе, док 4% не успева да уштеди, али живи лагодним животом.

Када је реч које то основне потребе задовољава буџет, 50% испитаника има довољно новца за храну, али не и за одећу, 40% нема довољно за храну, а код 10% је довољно да се покрију трошкови хране, одеће и да се нешто мало уштеди, али то није довољно за куповину скупих ствари за домаћинство.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Оштинине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Процена финансијске ситуација за 3 године показује да постоји оптимизам да ће ситуација бити или боља (42%) или бар иста као што је данас (26%). Лошију ситуацију очекује око 16%. Део испитаника није мога да процени (14%) или није желео да одговори (2%).

Табела 3: Структура трошкова у породици

Ред.бр.	Роба/услуге	Сума (динара)				
		0	До 10.000	10.001 – 19.999	20.000 – 30.000	Више од 30.000
1	Храна	0%	20,41%	36,73%	36,73%	2.04%
2	Алкохол и цигарете	35,42%	60,40%	2.08%	0%	0%
3	Одећа и обућа	20,83%	79,17%	0%	0%	0%
4	Рачуни (струја, вода, телефон)	17,02%	74,46%	4,26%	2,13%	0%
5	Лекови и здравствене услуге	21,28%	74,46%	4,26%	0%	0%
6	Превозна средства (такси, аутобус, воз....)	51,06%	46,81%	0%	0%	0%

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може смањити да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Из табеле је уочљиво да је најзначајнији део трошкова везан за храну, док су нешто нижи трошкови за рачуне, одећу и обућу, алкохол и цигарете и превоз. Уочљиво је да један део испитаника нема расходе за алкохол и цигарете (35,42%), за одећу и обућу (20,83%), за рачуне (17,02%), лекове и здравствене услуге (21,28%) и за превоз (51,06%). Уочљиво је да значајни расход породице имају за храну, где готово 39% троши на храну преко 20000 динара.

ГРАФИК 8: ПРОЦЕНА СУМЕ ПОТРЕБНЕ НА МЕСЕЧНОМ НИВОУ

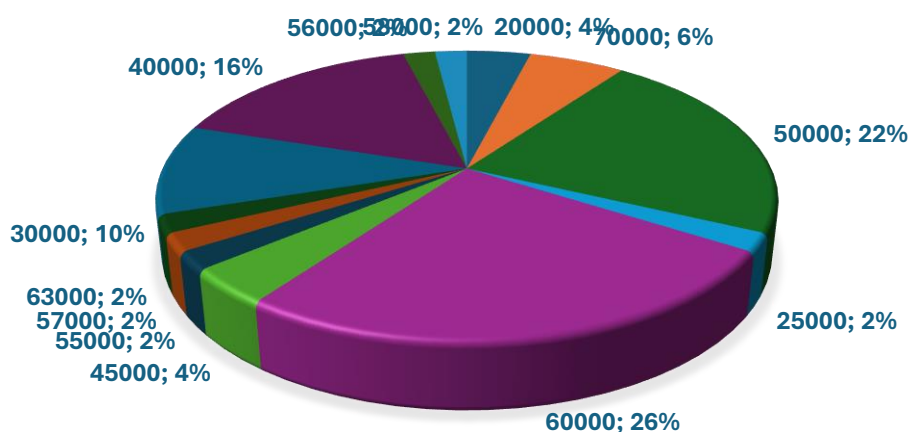

График 8 даје приказ процене суме која је испитаницима потребна на месечном нивоу. Готово 95% испитаника је проценило да је потребна сума између 30000 и 70000 динара, при чему се 26% изјаснило да је потребна сума 60000 динара, 50000 динара (22%), 40000 (16%), 30000 (10%), 70000 (6%), 45000 (4%) итд.

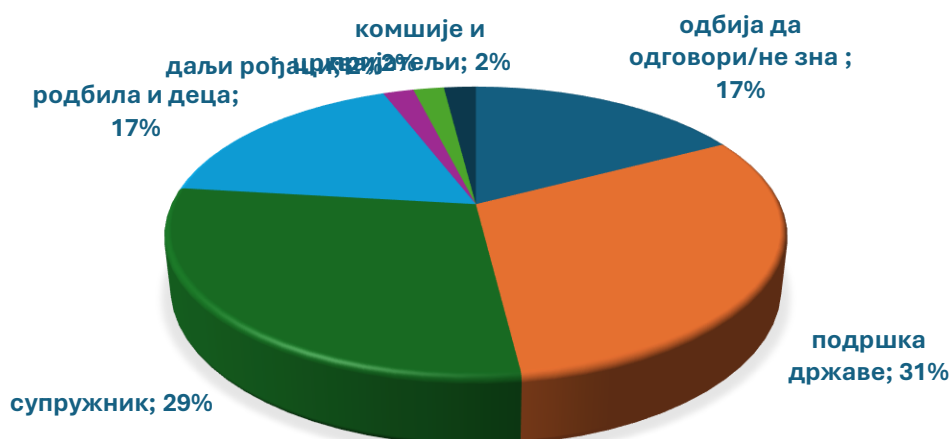
Ако упоредимо висину прихода, висину расхода које породице имају и процењену потребну месечну суму, јасно је да већина породица нема довољне приходе да покрије све потребе.

Јасно је да код већине испитаника постоји потреба за додатном финансијском помоћи. Та помоћ најчешће стиже од државе (30,77%), супружника (28,85%), браће и сестара/деце (17,31%), по 1,92% од цркве, од даљих рођака и од комшија/пријатеља. Није желело да одговори 17,31% испитаника.

График 9 даје приказ извора додатне помоћи, које испитаници добијају како би покриле све трошкове.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Оштинине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

ГРАФИК 9: ИЗВОРИ ДОДАТНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПОДРШКЕ

Главни закључци

- Роми и сакупљачи отпада се суочавају са низом потешкоћа због ниског нивоа образованости, незапослености, сиромаштва, делимичне социјалне искључености и у значајној мери финансијске зависности од других лица, а углавном партнера или државе,
- Значајан број се суочава са животом у објектима који немају адекватне услове (мала површина објекта, са малим бројем просторија које дели већи број чланова породице; нема питке воде у објекту; нема тоалета и купатила унутар објекта; недостатак кухиње у склопу објекта...),
- Роми, као и неформални сакупљачи отпада у општини Бач су погођени социо-економским фактором ризика, због високог процента незапослености,
- Значајан број испитаника напушта школу након завршене основне школе, а добар део је неписмен, јер није уопште ишао у школу,
- Најчешћи разлози за непохађање школе или престанак школовања Рома су недостатак финансијских средстава и изостанак подршке породице, а у неким случајевима и рана удаја и трудноћа,
- Број запослених Рома је веома мали и у узорку који је истраживан само 4 од 50 је запослено, и то нити један на неодређено радно време,

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошштине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

- Главни приход испитаника (78%) остварују кроз право на новчану помоћ из социјалне заштите,
- Веома мали број испитаника, и поред високе незапослености, је пријављен у Националној служби за запошљавање (НСЗ), при чему ни они не користе у потпуности активне мере подршке за запошљавање које пружа НСЗ.
- Приходи Рома/сакупљача отпада и њихових породица су значајно испод нивоа прихода који би им обезбедили добре услове живота, па тако значајан број не може да подмири ни основне потребе у храни (око 40% породица). Само 6% породица може да покрије све потребе и у храни и одећи.
- Додатно економску ситуацију отежава и чињеница о запослености партнера, где је само 6% њих запослено, док је чак 88% незапослено,

12. АНАЛИЗА ФОКУС ГРУПЕ

Сагласно акционом плану за спровођење социјалног мапирања у општини Бач реализоване су три фокус групе, и то две са Ромима и сакупљачима отпада а једна са институцијама и организацијама. Фокус групе са Ромима и неформалним сакупљачима отпада су одржане 28.10.2024.године у простору удружења Рома и Румуна “Младост”, а са институцијама и организацијама 01.11.2024.године у згради Културног центра у Бачу.

Главни налази фокус групе рома и неформалних сакупљача отпада су:

- Потребно је даље и додатно радити на унапређењу запошљивости и самозапошљивости ромске популације и неформалних сакупљача отпада кроз комбинацију различитих мера подршке (обуке за самозапошљавање и менторство, субвенције за запошљавање и набавку опреме, доквалификације и преквалификације, стручна пракса и сл.),
- Потреба даље подршке у запошљавању и самозапошљавању Рома и неформалних сакупљача отпада и то како кроз обуке за стицање вештина, тако и кроз подршку запошљавању (повезивање са послодавцима, сајмови запошљавања, пројекти...),
- Подршка школовању ромске деце је веома значајно за унапређење њиховог положаја, и потребно је унапредити квалитет наставе. На пример неколико родитеља су приметили врло слаб напредак код њихове деце за 3 године

Израда овог извештаја одржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

школовања, а променом учитељице се то значајно поправило и деца су направила значајни напредак;

- Породичне обавезе, пре свега према деци, представљају ограничење за Ромкиње да се запосле и да раде када су запослене. Дат је предлог да се субвенционише дневни боравак и ужина за децу ромских породица и сакупљача отпада како би мајке могле да раде;
- Неопходно је системски подржати унапређење услова становања ромске популације и неформалних сакупљача отпада, посебно када је реч о хигијенско-санитарним условима;

Главни налази фокус групе институције, организације и доносиоци одлука:

- Постоји потреба за планским запошљавањем недостајућих кадрова у Центру за социјални рад и њихову едукацију,
- Потреба да се координирано ради на промени традиционално-културолошкоким приступу заједнице, који толеришу породично насиље и дискриминацију,
- Потребно је унапредити проток информација ка корисницима, како би постојеће услуге биле доступне свима којима су потребне,
- Постоји проблем смештаја деце у вртићима и дневном боравку, због непостојања могућности бесплатног или субвенционисаног боравка;
- Неопходно је системски уводити правила позитивне дискриминације према ромској популацији, у програмима подршке и подстицаја општине и јавних институција, јер су Роми једна од најугроженијих маргиналних група у општини Бач,
- Потребно је радити на развоју нових модела подршке ромској популацији и неформалним сакупљачима отпада. Код већ постојећих програма подршке је потребно радити на унапређењу критеријума и базе података, како би се на најмању меру спречиле манипулације приликом доделе помоћи и давања подршке,
- Потребна је боља координација између јавних институција и организација са једне стране и удружења која се баве унапређењем положаја маргиналних група, укључујући и Роме и неформалне сакупљаче отпада,

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

13. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

Неформални сакупљачи отпада који су углавном припадници ромске популације, као већи део ромске популације суочавају се са дискриминацијом и социјалном искљученошћу на основу етничке припадности, пола, имовног статуса и образовања. Најчешће је та дискриминација по више основа и са више страна (окружење, институције, тржишта рада итд).

Географија – Роми и неформални сакупљачи отпада који су учествовали у анкети живе на подручју села тј. у руралним подручјима општине Бач или у Бачу у подстандардном насељу ван Бача. Већина испитаника или њихове породице су власници или корисници објекта у којима живе иако већина објекта није легализована. Иако већина живи у сеоским подручјима са осталим становништвом, насеља у којима живе имају елементе гетоизације (нпр. Пере Сегединца улица у Вајској, Широка бара у Селенчи, Вашариште у Бачу), јер су на рубу насељеног подручја. Насеља у којима живе Роми само су делимично опремљена основном инфраструктуром, као што је струја, канализација, вода, али и поред тога један део њих због маргиналног положаја у друштву, немају све услове које имају остали становници (купатило и воду унутар објекта, интернет...). Сервиси јавних служби (здравство, школство...) су им на располагању, али је даљина од тих услуга условљена положајем насеља у односу на институције која ту услугу пружа, као што је то и за друге становнике општине Бач.

Социо-економски статус Рома и неформалних сакупљача отпада је пун изазова, јер се суочавају са низом потешкоћа због ниског нивоа образованости, назаполсености, сиромаштва, делимичне социјалне искључености и у значајној мери финансијске зависи од других лица, а углавном партнера. Поред тога значајан број се суочава са животом у објектима који немају адекватне услове (мала површина објекта, са малим бројем просторија које дели већи број чланова породице; нема питке воде у објекту; нема тоалета и купатила унутар објекта; недостатак кухиње у склопу објекта...). Роми и неформални сакупљачи отпада у општини Бач су погођене социо-економским фактором ризика, због високог процента незапослености (узрокован нивоом образовања и неадекватним радним компетенцијама) и ниских месечних примања (обично је реч о социјалној помоћи од државе). Значајан број напушта школу након

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Организације Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

завршене основне школе, а добар део је је неписмен, јер није уопште ишао у школу, иако је основна школа законски обавезна. Најчешћи разлози за непохађање школе или престанак школовања су недостатак финансијских средстава и изостанак подршке породице, а у неким случајевима и рана удаја и трудноћа.

Број запослених Рома и неформалних сакупљача отпада је веома мали и у узорку који је истраживан само 4 од 50 је запослено, и то нити једна особа на неодређено радно време. Чак 78% Рома користе право на новчану помоћ из социјалне заштите. Такође треба констатовати да је и поред високе незапослености, мали број Рома и неформалних сакупљача отпада пријављен у Националној служби за запошљавање (НСЗ), при чему ни оне не користе у потпуности активне мере подршке за запошљавање које пружа НСЗ.

Наведени социо-економски фактори ризика, географски параметри и изложеност Рома рањивост на шокове, чине кључне факторе који доприносе лошем статусу ромске заједнице, као једне од најугроженијих маргиналних група у општини Бач. Приходи Рома и неформалних сакупљача отпада и њихових породица су значајно испод нивоа прихода који би им обезбедили добре услове живота, па тако значајан број не може да подмири ни основне потребе у храни.

Само 6% ромских породица може да покрије све потребе и у храни и одећи. Додатно економску ситуацију отежава и чињеница о запослености партнера, где је само 6% њих запослено, док је чак 88% незапослено.

Тежину ситуације додатно подкрепљује податак да је око 64% породица имало бар једном у току претходног месеца проблем да обезбеди оброк за чланове породице. Узимајући све побројане факторе у обзир, јасно је да социо-економска ситуација Рома и неформалних сакупљача отпада и њихових породица није лака и да значајно утиче на квалитет њиховог живљења.

Управљање; локални званичници и органи за спровођење закона су последњих година уложили напоре за унапређење положаја Рома, али су само делом одговорили на многобројне и нагомилане потребе ромске заједнице. Роми су генерално слабо укључени у политику и процесе доношења одлука, због свог нивоа образовања и ниског нивоа активизма, условљеног недовољном укљученошћу ромске заједнице у друштвену заједницу. Поред тога на низак ниво активизма утиче и изостанак подстицајног окружења за консултацију

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

грађана ромске заједнице о питањима која су за њих битна, па самим тим они нису ни навикнути да могу користити расположиве инструменте за креирање и усвајање јавних политика који могу побољшати њихове животе. Перцепција готово 50% испитаника, да претходних година ниједна политика није била посебно скројена за ромску заједницу. Узрок за такво мишљење је делом узроковано слабом информисаношћу, али и укључивањем ромске заједнице у процесе доношења одлука или укључивања само оног дела који је на неки начин организован.

Ромска удружења која делују на територији општине Бач (2), као и неколико удружења која се баве проблематиком блиском Ромима, делом компензују изостанак ширег активизма ромске заједнице и партиципације приликом доношења докумената од значаја на локалном нивоу (нпр. Локални акциони план за инклузију Рома у општини Бач за период 2021-2023. године).

Рањивост на шокове код Рома и неформалних сакупљача отпада је израженија у односу на друге становнике општине Бач, и везана је за низ фактора: тешко животно окружења (скромни услови становања и живота), изложеност дискриминацији, економски (већина Рома и неформалних сакупљача отпада има ниска примања и економски зависи од државе или сродника/партнера). Поред већ набројаних чинилаца, који су свакодневни пратилац ромске популација, пандемија COVID-19 је доатно погоршао економску ситуацију Рома и неформалних сакупљача отпада, јер је повећао неке трошкове живота (маске, лекови, лечење у установама...) и довела да имају потешкоћа да обезбеде довољно хране за породицу (процена око 88% испитаних Рома има потешкоће). Мере ограничења кретања људи током пандемије су значајно омеле традиционалне привредне активности ромске популације (послови чишћења, прикупљања секундарних сировина, рад на пијаци...), а треба подсетити да су у једном периоду неке од њих укључивале потпуну изолацију и затварање. Чак 30% испитаника је изјавило да је изгубило посао, и да је то последица појаве пандемије. Чак 90% испитаника је изјавило да им је потребна финансијска подршка да би се изборили са кризом, која је додатно угрозила иначе тешке услове за обезбеђивање потребних средстава за живот (храна, одећа...).

На бази спроведених анализа и социјалног мапирања, препоруке су дате у табели.

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Општине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

Заинтересована страна	Препорука	Образложење
Локална власт	Размотрити могућности финансијске подршке (нпр. стипендије, плаћања трошкова ужине, набавка књига...) за децу/ученике ромских и породица сакупљача отпада	Налаз социјалног мапирања указује да је недостатак финансијских средстава један од главних разлога за прекид школовања или непохађање школе Рома.
	Размотрити моделе подршке формирању дневног боравака за ромску децу, док њихове мајке раде и омогућити њихов бесплатан боравак.	Налаз социјалног мапирања је да су обавезе према деци и домаћинству један од отежавајућих фактора за запослење Ромкиња, као трошкови боравака деце у вртићу.
	Унапредити промоцију институција и изградња поверења са ромском заједницом.	Висок проценат неутралног и негативног става Рома према јавним институцијама, је констатовано социјалним мапирањем.
	Развити додатне и унапредити постојеће локалне мере подршке за унапређења запошљивости и самозапошљавања Рома и неформалних сакупљача отпада	Кроз мапирање је констатована недовољна информисаност о мерама подршке и отежавајуће околности које су одбијале Роме да буду корисници мера.
Центар за социјални рад Бач	Отварање саветовалишта за Роме и неформалне сакупљаче отпада, пре свега за женске чланове породице	Испитаници су исказали непознавање права из области социјалне заштите
	Рад на унапређењу локалних социјалних услуга и укључивање ромске популације	Мали број ромских породица је корисник социјалних услуга

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може смањивати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

		(лични пратилац, помоћ у кући, дневни боравак за децу са инвалидитетом и сл.). Нису информисани о услугама и могућностима за укључивање
Дом здравља Бач	Размотрити могућности за организацију општих и специјализованих прегледа и саветовалишта за неформалне сакупљаче отпада и Роме, пре свега жене.	Током мапирања је констатовано да мали број испитаника обавља редовне лекарске прегледе, а до сада нису организоване акције за целу популацију.
Образовне институције	Унапредити рад са ромском децом на образовању и њиховој инклузији у основним и средњим школама.	Лоша образовна структура Рома и велики број оних који се не школују или прерано напуштају школовање.
	Родна сензибилизација и обука радника у образовању за рад са младим Ромкиња, у циљу њиховог оснаживања за даље образовање и осамостаљење.	Недовољна обученост радника у образовању и других пружалаца обука и стручне подршке, за подршку Ромкињама и Ромима
НВО сектор	Подршка неформалном образовању Рома и неформалних сакупљача отпада, кроз развој курсева, програма обука, додатних обука кроз активности НВО.	Могућност коришћења донаторских средстава и средстава за финансирање удуржења на локалном нивоу за неформално образовање Рома и неформалних сакупљача отпада
	Сарадња НВО са Центром за социјални рад у развоју пројеката за унапређене услуга подршке Ромима и неформалним сакупљачима отпада	
	Развој пројеката за подршку запошљавању Рома и	

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може сматрати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.

	неформалних сакупљача отпада	
	Помоћ у компјутерском описмењавању ромске омладине.	

Израда овог извештаја подржана је од стране Владе Швајцарске кроз програм "ПРО – локално управљање за људе и природу" који заједнички спроводе Организације Уједињених Нација у Србији – UNOPS, UNICEF, UNFPA и UNEP у сарадњи са Владом Републике Србије. Садржај овог извештаја је искључива одговорност Ошшине Бач и ни на који начин се не може смањати да одражавају ставове Швајцарске Владе, Владе Републике Србије и УН организација у Србији.